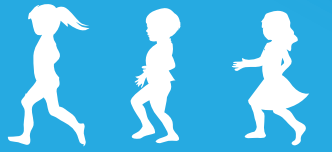

การดูแลและการศึกษา เด็กปฐมวัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูลและจัดพิมพ์เอกสาร “การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย” เพื่อเผยแพร่ ครั้งที่ 1 ในการประชุมสัมมนาทางวิชาการระหว่างประเทศ เรื่อง “การศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย” ระหว่างวันที่ 23 – 25 มิถุนายน 2556 ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ กรุงเทพฯ ทั้งนี้ การประชุมสัมมนาวิชาการระหว่างประเทศดังกล่าว ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดพิมพ์เอกสารเพิ่มเติม เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรมทางการศึกษาในทุกหัวข้อ ตลอดจนนำเสนอข้อมูล องค์ความรู้ในสื่อรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย อาทิ การจัดพิมพ์หนังสือ นิตยสาร การนำข้อมูลเผยแพร่ในเว็บไซต์ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ให้สามารถศึกษาและดาวน์โหลด (Download) ข้อมูลได้ การจัดทำนิตยสารเคลื่อนที่ รวมทั้งจัดพิมพ์เป็นหนังสือทั้งเอกสารภาษาอังกฤษ เอกสารภาษาไทย ดังเช่นเอกสาร “การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย” ฉบับนี้

“การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย” มีเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัยในประเทศไทย ครอบคลุมตั้งแต่ ความหมายและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ความสำคัญของการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย นโยบายรัฐบาลในการดูแลและจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมถึงโครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ดำเนินการในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอข้อมูลตัวชี้วัดการศึกษาเพื่อปวงชน เป้าหมายที่ 1 : การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย (EFA Goal1 : Early Childhood Care and Education)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องและสร้างเสริมให้การดูแลเด็กปฐมวัยเป็นไปได้อย่างมีคุณภาพ เกิดประโยชน์แก่เด็ก ผู้ปกครอง และผู้รับผิดชอบทุกฝ่ายต่อไป

ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

หน้า

ความหมายและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	1
ความสำคัญของการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย	1
สภาพการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยในประเทศไทย	1
หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการจัดบริการเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย	2
การขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยเชิงนโยบาย	2
ข้อมูลเด็กปฐมวัย 0 – 5 ปี	3
โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ดำเนินการในประเทศไทย	4
แนวทางการขับเคลื่อนงานต่อไป	6
ตัวชี้วัด เป้าหมายที่ 1 : การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย	7

(Goal 1 : Early Childhood Care and Education)

การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย

ความหมายและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน หรืออายุต่ำกว่า 6 ปี (นโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 – 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 – 2559)

การจัดการศึกษาปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น การศึกษาปฐมวัยจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน การประเมินผู้เรียนให้พิจารณาจากพัฒนาการ ความประพฤติ การร่วมกิจกรรม และจากการทดสอบ

การจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ครอบคลุมศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น โรงเรียนรัฐ โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น ศูนย์การเรียนรู้หรือสถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่น

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ความสำคัญของการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย

ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในทศวรรษที่ผ่านมา มีการใช้ศาสตร์ต่างๆ ไปวิเคราะห์สมอง ถ่ายภาพสมองเพื่อศึกษาพัฒนาการแต่ละขั้นตอน ความรู้ใหม่ พบว่า โอกาสแห่งการเรียนรู้และอัตราการเรียนรู้สูงสุดอยู่ในช่วงวัยเด็ก การเติบโตและพัฒนาการของสมองเป็นรากฐานของการเรียนรู้และเริ่มตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์ ในช่วง 3 – 6 เดือนในครรภ์มีการสร้างเซลล์สมองสูงสุด การเติบโตของสมองสูงสุดในช่วง 0 – 6 ปี เป็นการเติบโตทางปริมาณ ทำให้สมองของเด็กมีขนาด 90 – 95% และไม่ได้หยุดเติบโตเมื่ออายุ 6 ปี แต่เติบโตจนถึงอายุ 20 – 25 ปี จากองค์ความรู้ที่นำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้สมัยใหม่ ให้เข้ากับพัฒนาการของสมอง จึงถือได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝัง บ่มเพาะเป็นพิเศษ โดยถือว่าการปลูกฝัง หรือการบ่มเพาะใดๆ จะเป็นการสร้างฐานรากของชีวิต ที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม และให้ถือว่าการลงทุนในช่วงวัยนี้เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด

สภาพการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยในประเทศไทย

การดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 3 ปี และกลุ่มอายุ 3 – 5 ปี

1) กลุ่มอายุต่ำกว่า 3 ปี ครอบครัวต้องเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการ ซึ่งบุคคลสำคัญคือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และสมาชิกในครอบครัว โดยต้องถือว่าการดูแลเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลช่วยเหลือ ให้มีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย ได้รับการคุ้มครองป้องกันและได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2) กลุ่มอายุ 3 - 5 ปี ใช้สถานพัฒนาเด็กหรือรูปแบบอื่นทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย โดยให้ครู ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ร่วมมือกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและครอบครัวในการพัฒนาเด็ก

หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการจัดบริการเพื่อดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัย

กระทรวงสาธารณสุข : ดูแลเด็กตั้งแต่ในครรภ์จนอายุ 3 ปี (0 - 3 ปี) ซึ่งในแต่ละปีมีเด็กเกิดประมาณปีละ 800,000 คน มีศูนย์เด็กเล็กนำอยู่ จำนวน 58 แห่ง มีโครงการสำคัญคือ โครงการหนังสือเล่มแรก โครงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และโครงการไอโอดีนในหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ : ดูแลเด็กทุกคนที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก เด็กที่ถูกทอดทิ้ง โดยมีสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงฯ (จดทะเบียน) ประมาณ 1,800 แห่ง สถานสงเคราะห์เด็กของกระทรวงฯ 8 แห่ง

กระทรวงมหาดไทย : ดูแลเด็กอายุ 3 - 5 ปี ในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีเด็กอยู่ในความดูแลจำนวน 1,078,751 คน

กระทรวงศึกษาธิการ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดูแลเด็กอายุ 4 - 5 ปี ในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช). ดูแลเด็กอายุ 3 - 5 ปี มีเด็กอยู่ในความดูแลจำนวน 1,101,700 คน

กระทรวงแรงงาน : ดำเนินการเรื่องส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบการ ปัจจุบันมีจำนวน 47 แห่ง มีเด็กใช้บริการจำนวน 2,850 คน

กระทรวงอุตสาหกรรม : ดำเนินการเรื่องการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในนิคมอุตสาหกรรม จำนวน 44 แห่ง มีการจัดสถานเลี้ยงเด็ก จำนวน 5 แห่ง อยู่ในระหว่างส่งเสริมให้มีการจัดเพิ่มขึ้น และดำเนินการเรื่องการควบคุมกำกับการเติมสารไอโอดีนในการผลิตเกลืออุตสาหกรรมและน้ำปลา

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ : ได้ถ่ายโอนศูนย์เด็กจำนวนประมาณ 2,000 ศูนย์ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตาม พรบ.กระจายอำนาจ และได้รับการร้องเรียนเรื่องปัญหางบประมาณอันเกิดจากการถ่ายโอนทำให้ศูนย์เด็กประมาณ 900 ศูนย์ มีปัญหาเรื่องเรียนเรื่องค่าจ้าง ค่าอาหาร ค่านม การจัดการ ฯลฯ สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการจัดทำระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน : ดูแลเด็กอายุ 3 - 5 ปี ในรูปแบบโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ โดยมีเด็กในความดูแลจำนวน 6,222 คน ครูจำนวน 333 คน (ครูในที่นี้คือ อาสาสมัคร, ผู้ดูแลเด็ก โดยที่ไม่รวมครูสังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน)

การขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยเชิงนโยบาย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 - 2559 เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบนโยบายและยุทธศาสตร์ฯ ในคราวประชุม เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 และได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันนำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัยฯ สู่การปฏิบัติ

นโยบายและยุทธศาสตร์ฯ มีเนื้อหาสาระที่มุ่งพัฒนาเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 0 - 5 ปี ทุกคนให้มีคุณภาพ เต็มศักยภาพ มีครอบครัวเป็นแกนหลัก และผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กและทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการและสิ่งแวดล้อมที่ดีเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและการพัฒนาเด็กตามวัย

จากนโยบายและยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีข้อเสนอว่า ปัจจุบันงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน แต่การดำเนินการของแต่ละหน่วยงานยังขาดความเชื่อมโยงในภาพรวมอย่างชัดเจน ทำให้งานด้านเด็กปฐมวัยไม่สามารถพัฒนาได้เท่าที่ควร จึงเห็นควรที่จะให้มีการบูรณาการโดยพิจารณาออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัยของชาติ พ.ศ. 2551 และเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีจึงได้กำหนดให้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) พ.ศ. 2551 ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ได้มีการประชุมและที่ประชุมมีมติให้จัดตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจัดประชุมคณะอนุกรรมการฯ และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการฯ ทราบเป็นระยะๆ

เมื่อวันที่ 4 ม.ค. 2555 ที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้เห็นชอบในหลักการความสำคัญของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด เป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝัง บ่มเพาะเป็นพิเศษ โดยถือว่าการปลูกฝัง หรือการบ่มเพาะใดๆ จะเป็นการสร้างฐานรากของชีวิต ที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม และให้ถือว่าการลงทุนในช่วงวัยนี้ถือว่าการลงทุนที่คุ้มค่า จากนั้นนายกรัฐมนตรี (น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) ประธาน ก.พ.ป. ได้ประกาศนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย กล่าวคือ **เร่งรัด** เพื่อให้เด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ทุกคนได้รับการพัฒนา **รอบด้าน ตามวัย** อย่างมีคุณภาพ และ **ต่อเนื่อง** สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะฝ่ายเลขานุการจึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2555 – 2559 และจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2555 – 2559 เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อมูลเด็กปฐมวัย 0 – 5 ปี

เด็กปฐมวัย 0 – 5 ปี แบ่งเป็นสองช่วงอายุ คือ เด็กอายุ 0 – 3 ปี และ 3 – 5 ปี ทั้งสองช่วงอายุนี้ ครอบครัวต้องเป็นแกนหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการ เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ให้มีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย ได้รับการคุ้มครองป้องกันและได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เด็กอายุ 0 – 3 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ดังนั้นบุคคลเหล่านี้ต้องมีความรู้ ทักษะในเรื่องการเลี้ยงดู การจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ที่บ้าน เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการการเลี้ยงดูและพัฒนาให้เป็นไปตามพัฒนาการตามวัย จึงไม่ใช่จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัย แต่ต้องให้ความรู้แก่พ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ให้มีความรู้ในเรื่องการเลี้ยงดูเด็ก และสามารถเลี้ยงดูเด็ก เข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็ก ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เด็กไม่จำเป็นต้องได้รับการบริการผ่านสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็ก แต่เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องให้บริการไปถึงเด็กทุกคน โดยส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของครอบครัว นอกนั้นเข้ารับบริการจากสถานรับเลี้ยงเด็กในรูปแบบต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน

เด็กอายุ 3 – 5 ปี เด็กกลุ่มนี้มีโอกาสเข้ารับบริการในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งจัดโดยหน่วยงานทั้งภาครัฐ และ

เอกชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย 99% ของเด็กกลุ่มนี้เข้ารับบริการในโรงเรียนอนุบาลทั้งภาครัฐ และเอกชน ดังตารางที่ 1 อย่างไรก็ตาม การศึกษาปฐมวัยไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ เด็กทุกคนไม่จำเป็นต้องเข้ารับบริการจากสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย แต่นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย มีเป้าหมายที่จะให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

ตารางที่ 1 จำนวนเด็กอายุ 3-5 ปี ที่เข้ารับบริการในโรงเรียนอนุบาลของรัฐและเอกชน ปี พ.ศ. 2554

เด็กอายุ 3-5 ปี	จำนวนเด็กที่เข้ารับบริการ			จำนวนเด็กที่ไม่ได้เข้ารับบริการ
	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ทั้งหมด	
2,805,537	2,176,869	619,364	2,796,233	9,304
	(77.5%)	(21.5%)	(99%)	(1%)

โครงการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ดำเนินการในประเทศไทย

1) โครงการดูแลรับขวัญเด็กแรกเกิด

กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำโครงการดูแลรับขวัญสำหรับเด็กแรกเกิด จำนวน 1,000,000 ชุด มอบให้แก่ครอบครัวที่มีเด็กเกิดใหม่ในระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 28 กรกฎาคม 2548 จนถึงวันที่ 27 กรกฎาคม 2549 เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการที่ประเทศจะต้องลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย และเป็นตัวอย่างเครื่องมือชุดแรกสำหรับครอบครัวในการกระตุ้นพัฒนาการสมองของเด็ก เช่น การกระตุ้นประสาทสัมผัส การดู การฟัง การสัมผัสต่างๆ การกระตุ้นการไ้ก้กล้ามเนื้อ การเข้าใจรูปทรงมิติต่างๆ การฟัง และการใช้ภาษา เพื่อสร้างฐานความฉลาด ภายในดูแลรับขวัญ ประกอบด้วย หนังสือนมแม่...ทูนสมองของลูกรัก เครื่องแขวน (โมบาย) หนังสือร้องเล่นเต้นเพลิน หนังสือลอยน้ำ เทป-ซีดีเพลงกล่อมลูกชาวสยาม ผ้าพัฒนาการ ของเล่นเขย่ากัด (rattle) หนังสือรับขวัญวันสมองสดใส สติกเกอร์ ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขโดยกรมอนามัยเป็นผู้แจกจ่ายดูแลรับขวัญเด็กแรกเกิดและติดตาม ประเมินผล การใช้ดูแลรับขวัญเด็กแรกเกิด

ในปี 2555 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาดำเนินการศึกษาวิจัย โครงการคัดสรร-พัฒนา ศึกษา-วิเคราะห์ “การจัดทำดูแลรับขวัญเด็กแรกเกิด” เพื่อให้ดูแลรับขวัญสามารถใช้ได้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี ภายในดูแลรับขวัญ ประกอบด้วย ชุดหนังสือเล่มแรก 3 เล่ม คือ ก๊ากโก้วดท้อง ตั้งไข่ล้ม และน้องหมีเล่นกับพ่อ หนังสือลอยน้ำ 4 เรื่อง โดย 2 เรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้ภาษา อีก 2 เรื่อง เป็นเรื่องกิจวัตรประจำวัน ผ้าห่มพัฒนาการ และเครื่องแขวน

2) โครงการหนังสือเล่มแรกสำหรับเด็กอายุ 6 เดือน – 6 ปี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก ดำเนินงานโครงการหนังสือเล่มแรกสำหรับเด็กอายุ 6 เดือน – 6 ปี อย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือและนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเพื่อการพัฒนาเด็ก ให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ โดยคัดเลือกหนังสือภาพ หนังสือนิทานที่เหมาะสมกับเด็กเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยตั้งแต่แรกเกิดต่อเนื่องจนถึงอายุ 6 ปี พร้อมทั้งแนะนำพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก ในการใช้หนังสือเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่าน สร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นภายในครอบครัว รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการและรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งชุมชนและสังคมตระหนักในความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านหนังสือ

ชุดหนังสือที่ใช้ในโครงการหนังสือเล่มแรก ประกอบด้วย ชุดหนังสือสำหรับเด็กและชุดหนังสือสำหรับพ่อแม่ ดังนี้

- หนังสือสำหรับพ่อแม่ ประกอบด้วย สร้างนิสัยรักการอ่านให้ลูกน้อย และคู่มือพ่อแม่หนูชอบหนังสือ
- ชุดหนังสือสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี ประกอบด้วย ตั้งไข่ล้ม หน่องหมีเล่นกับพ่อ กูกี้โก่ปวดท้อง แมงมุมลาย

รู้ไหมหนูชอบทำอะไรกับพ่อ รู้ไหมหนูชอบทำอะไรกับแม่ จันทรเจ้าขา

3) โครงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

โครงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นโครงการที่ปลูกกระแสสร้างวัฒนธรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดถึง 2 ปี ด้วยนมแม่ โดยให้นมแม่เพียงอย่างเดียวตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือน และให้อาหารเสริมตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นการให้ทุนทางสมองแก่ลูก ทารกที่ได้กินนมแม่จะเติบโตทั้งร่างกาย จิตใจ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นมแม่มีสารอาหารช่วยเสริมสร้างเซลล์สมอง เส้นใยประสาทสมองและจอประสาทตาโดยเฉพาะอย่างยิ่งหิว้านนมหรือ โคลอสตรัม เป็นยودอาหารที่อุดมไปด้วยสารอาหารที่ให้คาร์โบไฮเดรต โปรตีน วิตามิน เหล็ก แร่ ครบถ้วน นอกจากนี้ นมแม่ยังมีสารอื่นๆ อีกกว่า 200 ชนิด ซึ่งจะมีผลดีทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพัฒนาการของสมอง นมแม่มีภูมิคุ้มกันโรค ทำให้ลูกแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย ลดการเสี่ยงต่อการเกิดโรคมุมิแพ้

การจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น การประชุมวิชาการนมแม่แห่งชาติ กิจกรรมงาน “อ้อมอุ๋นรัก จากอกแม่” ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในศูนย์อนามัยทั่วประเทศ คลินิกนมแม่เคลื่อนที่ ไปสเตอร์อ้อมอุ๋นรักจากอกแม่ ไปสเตอร์หิว้านนมแม่ เป็นต้น

4) โครงการไอโอดีนในหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย

ไอโอดีนมีส่วนสำคัญในการสร้างเซลล์สมอง การควบคุมพัฒนาการเจริญเติบโตของระบบประสาทในเด็กเล็ก โดยเฉพาะตั้งแต่เด็กอยู่ในครรภ์มารดาช่วง 0-3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ การควบคุมเมตาบอลิซึมของร่างกายทั้งหมด การเจริญเติบโตของ Growth Hormone กลุ่มเสี่ยงคือ หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ทารก เด็กเล็ก และผู้สูงอายุ โดยก่อนหญิงตั้งครรภ์ต้องมีภาวะโภชนาการไอโอดีนในระดับที่เพียงพอต่อการเจริญเติบโต และพัฒนาการของสมองทารก ในครรภ์ การขาดสารไอโอดีนในขณะตั้งครรภ์ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของสมอง และสติปัญญาของทารกในครรภ์ อาจเกิดการแท้งบุตร คลอดออกมาอาจเป็นโรคเอ๋อ แต่หากเด็กแรกคลอดขาดไอโอดีน จะเกิดภาวะสติปัญญาบกพร่อง สมองเจริญเติบโตไม่เต็มที่ อาจเกิดภาวะสมองพิการ เพราะยังเป็นช่วงที่สมองเจริญเติบโต การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถด้านต่างๆ ระหว่างเด็กที่ขาดไอโอดีนระดับน้อย กับขาดไอโอดีนระดับรุนแรง พบว่าการเจริญเติบโต และความสามารถด้านต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ภาวะขาดสารไอโอดีนนั้น หากร่างกายขาดแล้ว ร่างกายไม่สามารถแก้ไขได้เองและไม่มีทางแก้ไขให้คืนกลับ

ปัจจุบันหญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเม็ดวิตามินที่มีสารไอโอดีน ในชุดสิทธิประโยชน์ของหญิงตั้งครรภ์ที่มาจากครรภ์ในสถานบริการ โดยกรมบัญชีกลางมีข้อยกเว้นในกรณีหญิงตั้งครรภ์สามารถเบิกจ่ายการใช้จ่ายวิตามินรวมและแร่ธาตุได้ การแก้ปัญหาที่ถาวรควรใช้เกลือผสมไอโอดีน โดยการกำหนดมาตรการเกลือเสริมไอโอดีนถ้วนหน้า หรือ Universal Salt Iodization (USI) ซึ่งเป็นมาตรการที่ได้ผลดีที่สุด ครอบคลุมสูงสุดทั้งคนและสัตว์ โดยใส่ไอโอดีนลงในเกลือบริโภคที่คนรับประทานและเกลืออุตสาหกรรมที่ใช้เลี้ยงสัตว์

5) โครงการสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 0 – 5 ปี

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับองค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งประเทศไทย (ยูนิเซฟ) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการแสดงออกหรือการแสดงพฤติกรรมตามวัยของเด็กอายุ 0 – 5 ปี ในด้านต่างๆ ว่าเด็กสามารถทำอะไรได้ (can do) ในแต่ละช่วงอายุ ในกรณีที่เด็กยังไม่สามารถแสดงพฤติกรรมตามวัยได้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก จะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมและทำกิจกรรมกับเด็กเพื่อพัฒนาเด็กให้มีความสามารถตามวัยนั้นๆ โดยกิจกรรมต่างๆ จะต้องมีความหลากหลาย เพื่อเอื้อให้เด็กได้พัฒนาพฤติกรรมต่างๆ ได้ตามธรรมชาติ ตามวัย และตามศักยภาพของเด็ก

สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 0 – 3 ปี ประกอบด้วย ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรมส่วนหลัก (Domain) 4 ด้าน (สมรรถนะในการเคลื่อนไหวและสุขภาพร่างกาย , สมรรถนะในการรับรู้และเรียนรู้, สมรรถนะด้านภาษาและการสื่อความหมาย และสมรรถนะด้านอารมณ์และสังคม) และพฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators) 286 ข้อ

สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3 – 5 ปี ประกอบด้วย ตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรมส่วนหลัก (Domain) 7 ด้าน (ความสามารถในการเคลื่อนไหวและสุขภาพร่างกาย , พัฒนาการด้านสังคม , พัฒนาการด้านอารมณ์ , พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา , พัฒนาการด้านภาษา , พัฒนาการด้านจริยธรรม และพัฒนาการด้านการสร้างสรรค์) และพฤติกรรมบ่งชี้ (Indicators) 419 ข้อ

สำหรับการนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวไปสู่การปฏิบัตินั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำโครงการนำร่องทดลองนำสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3 – 5 ปี ไปใช้ในสถานศึกษาจำนวน 12 โรง เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องสมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัยให้กับครูและผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้อันเหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ให้มีความสามารถตามวัยต่อไป

แนวทางการขับเคลื่อนงานต่อไป

1. ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (0 – 5 ปี) (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2555 – 2559 และแผนปฏิบัติการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2555 – 2559 ส่งเสริมการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการจัดคาราวานส่งเสริมเด็กไทยให้รักการอ่าน 11 จังหวัดทั่วประเทศ
2. พัฒนาครู ผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย
3. ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่หลากหลายและเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย 0 – 5 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมเด็กไทยสู่ความเป็นสากลในเวทีอาเซียน เช่น การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา การพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ศิลปะ ดนตรี การเล่น เป็นต้น

ตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ 1 : การดูแลและการศึกษาเด็กปฐมวัย (Education for All : Goal 1 Early Childhood Care and Education)

ตัวชี้วัดที่ 1 : อัตราการเข้าเรียนในระดับปฐมวัยโดยแบ่งตามเพศชายหญิง (Gross Enrolment Ratio)

DATA	Gross enrolment ratio. Pre-primary. Total ¹														
YEAR	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
COUNTRY	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓
Thailand	76	91	92	95	93	...	(**) 97	(**) 94	86	88	89	94	99	100	101

ที่มา : UIS UNESCO

รายละเอียดตัวชี้วัด	ประชากร	ผู้เข้าเรียน ปฐมวัย	ร้อยละ	ชาย	หญิง
อัตราการเข้าเรียนในระดับปฐมวัยในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอื่นๆ ของผู้เรียนทั้งหมดต่อประชากรในระดับการศึกษาปฐมวัย โดยแบ่งตามเพศชายหญิง (Gross Enrolment Ratio)	2,690,592	2,805,537	104.3	51.7	48.3

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2554 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ข้อมูลจาก UIS และสถิติการศึกษาของประเทศไทยสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยสาเหตุที่ตัวเลขเด็กเกินร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับประชากร เนื่องจากมีเด็กที่เข้ารับการศึกษาก่อนเกณฑ์และหลังเกณฑ์ทำให้มีจำนวนเด็กที่อยู่นอกช่วงอายุ และตามกฎหมายการศึกษา การเรียนระดับปฐมวัยไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ แต่รัฐบาลมีงบประมาณสนับสนุนรายหัว โดยที่เด็กเริ่มเข้าเรียนปฐมวัยมีอายุประมาณ 2 – 5 ปี ในขณะที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กทุกคนจะต้องเข้าเรียนไม่ว่าเด็กจะมีสัญชาติใดก็ตาม สถานศึกษาจะปฏิเสธไม่รับเด็กเข้าเรียนไม่ได้ ฉะนั้นเด็กที่เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงมีอายุประมาณ 6 – 8 ปี

ตัวชี้วัดที่ 2 : ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เคยผ่านการเรียนในระดับปฐมวัยมาก่อน โดยแบ่งตามเพศชายหญิง)

DATA	New entrants to Grade 1 of primary education. Total ¹														
YEAR	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
COUNTRY	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH
Thailand	...	(**) 1,037,372	...	...	...	...	...	894,931	...	...	...	...	...	...	...

ที่มา : UIS UNESCO

รายละเอียดตัวชี้วัด	จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2554	จำนวนเด็กปฐมวัยที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2553	คิดเป็นร้อยละ	ชาย	หญิง
ร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เคยผ่านการเรียนในระดับปฐมวัยมาก่อน โดยแบ่งตามเพศชายหญิง	867,986	838,272	96.58	469,232	433,886

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2554 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

เนื่องจากระบบการศึกษาของประเทศไทย การศึกษาระดับปฐมวัยไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กบางคนเริ่มเข้าเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยไม่ได้เข้าเรียนในระดับปฐมวัย ในขณะที่เด็กเข้าเรียนในระดับปฐมวัยและเข้าศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 96.58

ตัวชี้วัดที่ 3 : ร้อยละของนักเรียนที่เข้าเรียนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาระดับปฐมวัยและหลักสูตรปฐมวัยอื่นๆ ที่จัดโดยเอกชน

DATA	Enrolment in pre-primary. Public and private. All programmes. Total														
YEAR	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
COUNTRY	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH	TH
Thailand	2,334,247	2,745,213	2,752,290	2,769,826	2,706,441	...	(**) 2,774,799	(**) 2,712,047	2,462,356	2,511,039	2,540,140	2,660,035	2,768,318	2,755,371	2,731,480

ที่มา : UIS UNESCO

รายละเอียดตัวชี้วัด	ผู้เข้าเรียนปฐมวัย	ผู้เข้าเรียนปฐมวัยสถานศึกษาเอกชน	ร้อยละ
ร้อยละของนักเรียนที่เข้าเรียนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาระดับปฐมวัยและหลักสูตรปฐมวัยอื่นๆ ที่จัดโดยเอกชนจากนักเรียนทั้งหมดที่เข้าเรียนในระดับปฐมวัยและในหลักสูตรปฐมวัยอื่นๆ	2,805,537	619,364	22.08

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2554 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ข้อมูลจาก UIS เป็นข้อมูลที่รวมจำนวนเด็กที่เรียนระดับปฐมวัยระหว่างรัฐกับเอกชน ขณะที่ข้อมูลจากสถิติการศึกษาไทยปี 2554 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ให้รายละเอียดจำนวนข้อมูลทั้งเด็กปฐมวัยภาพรวมที่เรียนในสถานศึกษาซึ่งจัดโดยภาครัฐและพบว่า เด็กที่เรียนปฐมวัยที่จัดโดยเอกชน (สข.) คิดเป็นร้อยละ 22.08 ดังนั้นเด็กเรียนปฐมวัยที่จัดโดยภาครัฐจึงคิดเป็นร้อยละ 77.92 แสดงว่าเด็กส่วนใหญ่เรียนปฐมวัยกับสถานศึกษาที่จัดบริการการศึกษาโดยภาครัฐ ทำให้ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการจัดบริการทางการศึกษาให้กับเด็ก

ตัวชี้วัดที่ 4 : ร้อยละของครูที่สอนในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นครูที่ได้รับใบอนุญาตให้สอนในระดับปฐมวัย โดยแบ่งตามเพศชายหญิง

DATA	Percentage of trained teachers. Pre-primary. Total ¹														
YEAR	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
COUNTRY	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓
Thailand	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ที่มา : UIS UNESCO

รายละเอียดตัวชี้วัด	จำนวนครูทั้งหมด	ร้อยละของครูที่สอนปฐมวัย	ชาย	หญิง
ร้อยละของครูที่สอนในระดับปฐมวัย และหลักสูตรปฐมวัยอื่นๆ ซึ่งเป็นครูที่ได้รับใบอนุญาตให้สอนในระดับปฐมวัย โดยแบ่งตามเพศชายหญิง	742,320	ประมาณ 8.36	-	-

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2554 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ครูผู้สอนระดับปฐมวัยไม่มีการสำรวจตัวเลขไว้โดยเฉพาะ จำนวนครูที่ประเทศไทยทำการสำรวจในทางสถิติไม่ได้แยกเพศชายหญิงและไม่แยกระดับการสอน แต่แยกเป็นสังกัดและระดับวุฒิการศึกษา อย่างไรก็ตาม อาจจะมีประมาณการจำนวนครูที่สอนปฐมวัยจากจำนวนห้องเรียนระดับปฐมวัยซึ่งมีจำนวน 62,047 ห้อง ครูที่สอนจึงมีประมาณ 62,047 คน คิดเป็นร้อยละ 8.36

ตัวชี้วัดที่ 5 : ร้อยละของงบประมาณสำหรับการศึกษาระดับปฐมวัยจากงบประมาณด้านการศึกษาทั้งหมด

รายละเอียดตัวชี้วัด	งบประมาณด้านการศึกษาทั้งหมด	งบประมาณด้านการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา	ร้อยละ	งบประมาณด้านการศึกษาระดับปฐมวัย
ร้อยละของงบประมาณสำหรับการศึกษาระดับปฐมวัยและหลักสูตรปฐมวัยอื่นๆ จากงบประมาณด้านการศึกษาทั้งหมด	423,562 (ล้านบาท) 14,605 ล้านดอลลาร์สหรัฐ 10,860 ล้านยูโร	311,529 (ล้านบาท) 10,742 ล้านดอลลาร์สหรัฐ 7,988 ล้านยูโร	73.55	-

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2554 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ข้อมูลของ UIS ไม่ปรากฏข้อมูลงบประมาณด้านการศึกษาระดับปฐมวัย สำหรับข้อมูลจากสถิติการศึกษาไทย ปี 2554 เองก็ไม่ได้แยกค่าใช้จ่ายระหว่างการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ออกจากกัน เนื่องจากรัฐบาลอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาพื้นฐาน 15 ปี ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งถ้าจะสำรวจข้อมูลงบประมาณเฉพาะปฐมวัยต้องขอรายละเอียดข้อมูลจากสำนักงบประมาณ

ตัวชี้วัดที่ 6 : สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับปฐมวัย

DATA	Pupil-teacher ratio. Pre-primary														
YEAR	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
COUNTRY	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓	↑↓
Thailand	...	25	25	...	...	...	...	...	25	25	24	...	...	27	29

* ตัวเลขข้อมูลจาก UIS UNESCO

รายละเอียดตัวชี้วัด	จำนวนนักเรียน ปฐมวัย	สพฐ. ศธ.	สช. ศธ.	กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	หน่วยงานอื่น ๆ
สัดส่วนนักเรียนต่อครูในระดับปฐม ศึกษา (และ/หรือสัดส่วนเด็กต่อผู้ดูแล เด็กในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอื่นๆ)	2,805,537	16 : 1	-	20 : 1	-

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2554 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สพฐ. และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

อัตราส่วนนักเรียนต่อครู พบว่า ข้อมูลของ UIS สัดส่วนนักเรียนต่อครูในปี 2011 เป็นนักเรียน 27 คนต่อครู 1 คน ขณะที่ สัดส่วนของนักเรียนต่อครูของศูนย์พัฒนาเด็กที่อยู่ในความดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พบว่า เด็ก 20 คน ต่อครู 1 คน ซึ่งหากเด็กเพิ่มเกิน 10 คน สามารถมีครูได้อีก 1 คน เช่น เด็ก 31 คน มีครู 2 คน ส่วนของ สพฐ. เด็ก 16 คน ต่อครู 1 คน ทั้งนี้ ทั้งสองหน่วยงานจัดรูปแบบการให้บริการการศึกษาแตกต่างกัน โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จัดรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดรูปแบบชั้นเรียนอนุบาล

ที่ปรึกษา

ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์

ดร.สุทศศรี วงษ์สมาน

นางทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

ผู้เรียบเรียงและจัดทำรายงาน

นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ

นางสาววิภาดา วานิช

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มพัฒนามาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้

นางอรุณศรี ละอองแก้ว

นางประวีณา อัสโย

นางพัชราพรรณ กฤษญาจินดารุ่ง

นางสาวมณีรัตน์ กรุงแสนเมือง

นายวีระพงษ์ ฐู่เจริญ

หัวหน้ากลุ่มพัฒนามาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

Note

